

Sygn. akt I UK 438/16

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania L. A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 4 lutego 2016 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego L. A. od wyroku Sądu Okręgowego w G. – Ośrodka Zamiejscowego w K. z dnia 14 stycznia 2015 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 12 września 2014 r., którą organ rentowy odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury ustalonej według zasad określonych w art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ po osiągnięciu wieku emerytalnego nie kontynuował on ubezpieczeń emerytalnych i rentowych.

Ubezpieczony L. A. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 4 lutego 2016 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 26 w związku z art. 55

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawarł w pytaniu: „Czy osoba pobierająca emeryturę górniczą, która po osiągnięciu wieku 65 roku życia, prowadzi działalność gospodarczą i opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne spełnia warunek określony w art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń w zakresie kontynuacji ubezpieczenia emerytalnego i rentowego”?

Zdaniem skarżącego, zagadnienie to jest szczególnie istotne w związku z dodaniem, na podstawie ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, art. 110a, który umożliwia ponowne obliczenie wysokości świadczenia emerytalnego, gdy do obliczenia podstawy wymiaru wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia. W konsekwencji, odwołując się do zasady racjonalnego ustawodawcy, trudno przyjąć, aby art. 55 ustawy emerytalnej przewidywał bardziej rygorystyczne wymogi niż art. 110a tej samej ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a

jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada też przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje

zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, sformułowane przez skarżącego pytanie, nazwane przez niego istotnym zagadnieniem prawnym, w oczywisty sposób nie spełnia tak określonych przesłanek.

Zgodnie z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53 tej ustawy. W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się zaś, że zasadnicze znaczenie dla jego zastosowania ma utrzymywanie przez osobę w nim określoną statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 pkt 13 ustawy), a status ten zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy systemowej). W konsekwencji, emerytura osób, które spełniły warunki przewidziane w art. 27 i pobierały świadczenia na wniosek złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. powinna być wyliczona na podstawie art. 53 z uwzględnieniem art. 55 w związku z art. 26 ustawy, jeżeli po ukończeniu wieku 60 lub 65 lat podlegały ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub dobrowolnie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., II UK 424/12, LEX nr 1341674; z dnia 4 września 2013 r., II UK 23/13, OSNP 2014 nr 6, poz. 85; z dnia 7 listopada 2013 r., II UK 143/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 148 i z dnia 18 września 2014 r., I UK 27/14, LEX nr 1537287).

Wbrew stanowisku skarżącego, sam fakt prowadzenia działalności gospodarczej przez osobę pobierającą świadczenie emerytalne i opłacanie przez

nią składek jedynie na ubezpieczenie zdrowotne nie pozwala więc na przyjęcie, że osoba taka kontynuuje podleganie ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. *Ratio legis* art. 55 ustawy emerytalnej jest bowiem kontynuowanie opłacania składek. Nabycie przez skarżącego statusu emeryta (art. 4 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach) wiąże się natomiast z utratą przez niego statusu ubezpieczonego, to jest osoby podlegającej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalno-rentowym (art. 4 pkt 13 ustawy o emeryturach i rentach). Skarżący w okresie pobierania emerytury górniczej i prowadzenia w tym czasie działalności gospodarczej, z mocy art. 9 ust. 5 ustawy systemowej, mógł wprawdzie podlegać ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, ale wyłącznie dobrowolnie, czyli na wniosek, którego wszakże nigdy nie złożył, przez co po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego nie kontynuował tego ubezpieczenia w rozumieniu art. 55 o emeryturach i rentach.

Zupełnie niezrozumiałe dla Sądu Najwyższego jest natomiast odwołanie się przez skarżącego do art. 110a ustawy o emeryturach i rentach, skoro przepis ten reguluje zupełnie inne kwestie niż art. 55 tej ustawy. Służy bowiem ponownemu obliczeniu wysokości świadczenia od innej niż dotychczas przyjęta podstawy wymiaru świadczenia.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.